

זיו חן הי"ד

נולד: י"ד שבט תשנ"ז

התעלה לעולם של מעלה: ג' אדר א תשפ"ד, בקרב בחאן יונס
הותיר אחריו הורים, אח, שתי אחיות ואת אשתו הלל. אחרי פטירתו נולד בנו אריאל אביה
גר בכפר סבא, למד בישיבת ההסדר ירוחם

*

כשהיה מדריך בעזרא, היה הולך בכל שבת שלוש פעמים את הדרך מביתו בכפר סבא לסניף, שהיה בקצה השני של רעננה: בליל שבת – הלך וחזור, ובשבת אחר הצהריים. אביו או אחיו הגדול היו מסייעים אותו בחזרה לביתו במוצאי שבת. ביומנו כתב באותה תקופה שהוא צריך לעבוד על עצמו כדי להקשיב יותר לחניכים, ולא רק לשפוך עליהם ידע ותכנים משלו. הייתה לו מסירות נפש גדולה לחניכיו והתייחס אליהם כאל אחים קטנים. כשנהרג הגיעו חניכיו לשעבר לניחום אבלים עם מדבקה שהכינו: "אחים לא שוכחים".

*

זיו היה אומר: "יש לי רק שני מעגלי שייכות: המשפחה שלי ועם ישראל. מהמשפחה שלי קיבלתי את המנהגים, הניגונים, נוסח התפילה, אפילו האוכל. אבל מעבר לזה יש לי רק את עם ישראל. לא ציונות דתית, לא חסידים, לא ליטאים, לא תימנים, לא מרוקאים. עם ישראל. כל השאר אלו חילוקים נחמדים, אבל לא מהותיים. כל מה שיהודי – אני שייך בו".

*

זיו לא ידע לנגן, אך היה מאוד מוזיקלי. אהב מאוד את נוסח התימנים, שבו התפלל, וגם הקהל אהב מאוד את תפילתו; אך כשהיה חזן היה מוסיף גם מנגינות משירים אחרים וגם מנגינות שהלחין בעצמו. היה מלחין פיוטים, פסוקים, פרקי תהילים. כאשר יצא עם אשתו לעתיד, הלל, הלחין עבורה ביום הולדתה את "אשת חיל". לחבר אמר שהוא מתכנן להלחין עבורה בכל שנה ביום נישואיהם לחן חדש של "אשת חיל". אחרי מותו מצאה הלל את הלחן החדש שעליו החל לעבוד. ליום ההולדת הראשון שלה אחרי נישואיהם, שחל בערב חנוכה, הלחין עבורה את כל ההלל.

*

היה מתופף על הבמה בישיבה בפורים ובקבלות שבת ומרקיד את כל הישיבה. בזמן הקורונה ישיבה הקפסולה שלו בעזרת הנשים. משם היה מרקיד את הישיבה בתיפוף.

*

זיו אהב לציין הילולות של צדיקים. היה מדליק נר, קורא סיפור על הצדיק, לומד ממשנתו. היה אומר: "ביום של הילולה, האור של הצדיק כבר לא צריך את הגוף שלו, ואנחנו מקבלים את האור הזה בעולם. האור מתפשט".

*

היה כותב בלי הפסק חידושי תורה שכינה "כיוונים": כיוונים לחגים, כיוונים לראש חודש, ליום הולדת, לשבת, למסע כומתה. תמיד ניסה לחקור מה העת הזו אומרת לו, מה העבודה הנכונה לו בזמן הזה. בשבעה גילו הוריו שכתב גם שירים.

*

שאלו את זיו מה הוא מחפש בתורה. זיו אמר: "אני בא להיפתח לה' ולהבין מה הנשמה שלי מספרת על זה, מה האות שלי בתורה, מה החידוש שלי, שיבוא מתוכי. אני פועם תורה, נשמת אלוהים בי". ואשתו אמרה: "הוא לא היה עילוי; הוא היה מתעלה, פועל בניין". וראש הישיבה, הרב חיים וולפסון, אמר עליו: "הוא היה עובד ה'. כל הזמן עבד".

*

בשיעור ו' למד גמרא בעיון עם שיעור ב', כי רצה ללמוד עם הר"מ שלהם. לא היה אכפת לו שלימוד עם הצעירים נחשב "ירידת מדרגה". אחר כך השתלב שוב בקלות בשיעור של הקבוצה הבוגרת. כאשר סיים את שיעור ו' ועדיין לא התחתן חש פחות נוח בישיבה. אמר: "אני אלמד בבית". ראש הישיבה פקפק: מי לומד בבית? ! אך כך עשה זיו. במשך שנה שלמה ישב בביתו, לימד בישיבת בינות רעננה, למד בבית המדרש הקהילתי בגבעת שמואל, וגם בבית. אחרי שהתחתן – חזר לישיבה.

*

בישיבת ירוחם ישב בתור אברך ליד הכניסה לבית המדרש, וכל היום היה שולחנו הומה בחברים בני כל הגילים שבאו ללמוד איתו ולהיוועץ; סרט נע של חברים וחברות. ראש הישיבה צחק: "כל מי שנכנס עוצר כאן; אתה המזוזה של הישיבה. אי אפשר לעבור בלי לנשק".

*

החג של זיו היה פורים. זיו היה אומר שיום הכיפורים היה רוצה להיות פורים, מרוב קדושת היום. ארבעים יום לפני פורים היה פותח, עם חברים, קבוצת וואטסאפ מיוחדת של הכנה לפורים, שבכל יום העלו בה דברי תורה לקראת החג. כמה שבועות לפני החג היה מתחיל לשיר בכל הזדמנות מניגוני היום. תמיד היה האחרון שנשאר במסיבת פורים בישיבה, אף שהקפיד למצוא זמן ללמוד הלכה גם בליל פורים. פעם התעורר ביום פורים במיטתו, ולא זכר מי העלה אותו לשם בסוף המסיבה. הוא שאל את שני שותפיו לדירה, וכל אחד מהם אמר שזה היה השני. אמר זיו: "זה הסוד של פורים. עם ישראל מודה לקב"ה על הצלתו, והקב"ה אומר לו: אני בכלל לא נמצא במגילה, זה אתם עשיתם. זה סוד האהבה בין עם ישראל לקב"ה. כל אחד אומר: זה השני".

*

היה משקיע מאוד באנשים סביבו. סיפר חבר: "במשך תקופה למדתי איתו אגדות חז"ל בנושא זוגיות. כשהתחנתי הביא לי במתנה ספרון מעוצב שהכין ובו כל מה שלמדנו. תמיד חיפש לתת מתנה אישית באמת". ועוד סיפר: "כל דבר זיו עשה עם כוונה. מאוד אהב מיינדפולנס. פעם זרקתי לו שאני לא מתחבר לתפילת 'יהי רצון' שכתוב בכל הגמרות לומר לפני הלימוד; שאני לא מצליח לומר אותה בכוונה. זיו שמע ושחק. אחרי כמה ימים בא ואמר לי בשמחה: מצאתי לך תפילת 'יהי רצון' מיוחדת, שתמצא חן בעיניך".

*

כשישב ללמוד, וגם כשישב לדבר עם חבר, היה מרחיק את הטלפון, שלא יפריע. לפעמים היה משאיר אותו במכונית. לחברים רחוקים היה אומר: "אם אנחנו לא מצליחים לדבר, לפחות תשאיר לי הודעה מוקלטת מה שלומך". הוא לא התכוון להודעה קצרה: חברים היו משאירים לו הודעות מוקלטות של עשרים דקות, עם תיאור מפורט של כל מה שקורה להם.

*

פעם מישהי שרצתה לשדך אותו ניסתה לתאר אותו לחברים, ואמרה: "נו, זה הקטן שקופץ בתפילה".

*

כשהתחיל לצאת עם הלל היה מציג לה את חבריו בשם המלא: פלוני בן פלונית. הוא זכר בעל פה עשרות חברים בשמותיהם הללו, כי בכל תפילה הזכיר את כולם וביקש על צורכיהם השונים, הגדולים

והקטנים: לימודים, רפואה, עבודה, זיווג הגון. הרבה שנים עבד על תפילתו. היה מתפלל תפילת עמידה כעשרים דקות, בריכוז מוחלט. פעם אמר לחבר באכזבה אחרי תפילת מנחה: "לא הצלחתי היום להתפלל מספיק על כלל ישראל".

*

כשהתחיל לצאת עם הלל, אשתו לעתיד, הוסיף את שמה לתפילותיו והוסיף: "לזיווג הגון". הוא אמר: "אם אני הזיווג שלה – זה מהמם; ואם זה לא אני – אז שתמצא את שלה, וזה עונג". במהרה הוסיף לתפילה גם את חברותיה.

*

סיפרה הלל: "באמצע הדייט הראשון שלנו התקשרה שכנה שלי. הייתי אז סטודנטית, ושכרתי דירה עם שותפות באחת השכונות הקשות בבאר שבע. הייתה לי שכנה מבוגרת, שילדיה לא היו בקשר איתה, וממש התחברנו. היא הייתה קוראת לי מהחלון והיינו יושבות לדבר. באותו יום היא סיימה לשבת שבעה על אמא שלה, ואז התקשרה אליי. אמרתי לזיו שאני חייבת לענות, ודיברתי איתה עשרים דקות, כשזיו יושב מולי, בדייט ראשון. אני לא יודעת איך הוא לא העיף אותי. הרגשתי כמה הוא מכבד אותי, כמה הוא מבין את הסיטואציה".

*

אחרי שהתארסו חיכו תקופה ממושכת לחתונה והקדישו אותו להכנה להקמת ביתם. את הזמן חילקו בין ההכנות הגשמיות להכנות הרוחניות, רצוא ושוב. היו אומרים: "היום נעשה ישיבת שוב" – ודיברו על ההזמנות או על התזמורת; ופעמים אחרות: "היום נעשה ישיבת רצוא" – והיו לומדים ביחד, לפעמים את ברכות החופה.

*

סיפרה הלל: "זיו הרגיש בבית אצל ההורים שלי מהרגע הראשון. וגם אני הרגשתי מאוד מהר כמה אני אהובה בבית הוריו. לא היינו מדברים על 'הבית של ההורים', אלא על שלושת הבתים שלנו: הבית בכפר סבא, הבית בשלווה והבית בירושם. זיו לא אמר בשום מקום את ברכת האורח, ואמר שאנחנו לא יוצאים מהבית שלנו, אלא מרחיבים אותו".

*

זיו ישן מעט מאוד בכל לילה. אחרי החתונה הבטיח להלל לישון יותר, למען בריאותו. פעם שלח לחבר הודעה שילמדו בחברותא ב-1:30 בלילה. ואז שלח הודעה נוספת: "מצטער, הבטחתי להלל לא ללמוד בשעות הללו".

*

עם כל צניעותו ויראתו, היה מבטא תמיד בגלוי חיבה רבה ועמוקה להלל. שלא בפניה היה מכנה אותה "החצי השני שלי" או "המלכה שלי". היה שורק לה ברמזורים. אמרה הלל: "הוא היה משוגע על אשתו ואמר את זה לכולם, ולא התבייש".

*

אמרה הלל: "אין לי הרבה רקע בלימוד תורה, אך כשלמדתי עם זיו בחברותא לא הרגשתי שהוא מלמד אותי, אלא שאנחנו לומדים ביחד. הוא רצה לשמוע מה הנשמה שלי אומרת, מה אני מבינה, מה מאיר לי. הוא היה מתפעם מהמחשבות שלי".

*

סיפרה הלל: "עשרות חברים מהישיבה היו קשורים אליו, באים בכל יום ללמוד איתו או להתייעץ, כמו עם אח גדול. הוא תמיד שמר על הפרטיות שלהם ולא שיתף אפילו אותי בכל המצוקות וההתלבטויות, אבל ראיתי אותו הולך עם זה כל היום".

*

אחרי שפרצה המלחמה, גויס זיו לגיר יצחק. שבועיים אחרי שהתחילה המלחמה שלח להלל תמונה של משאית החלב הראשונה מגיעה לאסוף חלב מהרפת, וכתב: "זו תמונת ניצחון. העם הזה ניצח הכול. לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, ה' אלוהיו עמו ותרועת מלך בו. עברו שבועיים – והמחלבה שוב פועלת".

*

במשך כמה חודשים היה בחמ"ל. זיו קצת הצטער שהוא לא בתפקיד לחימה ממש, אבל אמר: "אני בורג במערכת גדולה וקדושה של עם ישראל, ופה צריך אותי עכשיו". במקביל למשמרות בחמ"ל היה לומד גמרא לבדו, ומשלים דרך זום או הקלטות את השיעורים מהישיבה, באותו הקצב שבו למדו החברים המעטים שלא גויסו ונשארו בישיבה. פעם גם העביר בעצמו דרך הזום חבורה בגמרא לכל הקבוצה, אחרי משמרת בחמ"ל. בסופו של דבר אמר המ"פ: "אני צריך אותך איתי בחפ"ק". זיו שמח, אך בחמ"ל לא הסכימו לוותר עליו. במשך חודש עשה משמרות כפולות – גם בחמ"ל וגם בחפ"ק.

*

כמעט בכל לילה בחודשי המילואים התקשר בשעה 23:00 להלל, דיברו ולמדו ביחד בטלפון במשך שעות. חבר שהיה נשוי טרי אמר למ"פ שהוא צריך להיות בתקופה הזו עם אשתו, כדי לחזק את הקשר. זיו אמר להלל: "אנחנו לא מוותרים עכשיו על הקשר שלנו, להפך, אנחנו מרחיבים את הבית הזוגי שלנו, שיהיה בית של כלל ישראל". אחרי שנהרג אמרה הלל: "עכשיו יש לזיו ולי ברית דמים עם כלל ישראל".

*

כשבועיים לפני שנהרג היה בבית הוריו בשבת שהייתה גם ביום ההולדת שלו. קרוב משפחה שהתארח בשבת אמר בסעודה: "75 שנים קיימת המדינה, דור החלוצים בנה אותה, והדור שלנו רק מזיק". זיו הזדעזע ואמר לו: "אסור לדבר רע על עם ישראל. צריך להסתכל בראייה רחבה. במבט כולל, הכול מתעלה והולך, הכול משתפר. אפשר לומר ביקורת, אבל תמיד צריך להתחיל ולסיים בזה שעם ישראל הולך לטוב".

*

זיו היה אומר: "חללינו אינם 'נופלים'. הם עולים ומתעלים".